

Z bojnega industrijskega polja križem Amerike

Delavci na zapadu apelirali na guvernerja, da izpusti iz ječe takozvane kaznjence iz Centralije. — Trust za uvažanje južnega sadja organiziral kompanijsko unijo. — Farmarske poletne šole v Coloradu ne bo in drugo.

Tacoma, Wash. — Tukajšnja delavska strokovna centralna organizacija in delavski svet v Everettu sta apelirala na guvernerja Hartleyja, da izpusti iz ječe takozvane kaznjence iz Centralije.

New Orleans, La. — Fruit & Steamship kompanija, trust za uvažanje sadja iz tropičnih krajev, je ustanovil kompanijsko unijo pod imenom Strafruco Employees Ass'n. Vpisalo se je več ko 150 uslužbencev.

Denver, Colo. — Po šest letih ne bo prikratk poletne farmarske šole. Vršila se pa bo tridnevna konferenca brezposelnih delavcev. Konferenca prične dne 29. septembra.

Iowa City, Iowa. — Unija tesarških delavcev je odločno protestirala proti Ameriški legiji, ker je oddala stavbinsko delo za svoj dom, ki bo stal \$100,000, stavbeniku iz Minnesote, ki je poznan kot velik nasprotnik strokovno organiziranega delavstva. Lokalna organizacija tesarških delavcev je sklenila, da predloži resolucijo konvenciji Državne delavske federacije.

Precej strokovno organiziranih delavcev je tudi pri Ameriški legiji.

St. Louis, Mo. — Organizacija brzojavnih uradnikov je v mesecu aprilu pridobila 387 novih članov.

Clinton, Ind. — Železničarji izjavljajo, da na tovornih vlakih proti zapadu ni bilo že več let toliko pasažirjev, ki nimajo, delnarja za vožnjo v osebnem vlakcu in se peljejo proti zapadu, kot letos. To je znamenje časov za delavce.

Dayton, O. — Organizirani pleskarji, sobni slikarji in tapetniki so sami naložili sebi po dva dolarja izrednega asesmentu v pomoč stavkujočim rudarjem. Ta izredni asesment znesel \$2,500.

Nemški monarhisti imeli flasko v Hamburgu.

Hamburg, 4. jun. — Monarhisti so hoteli včeraj okupirati Hamburg, toda morali so se sramotno umakniti. Napovedali so "silne demonstracije" 130,000 moških, prišlo pa je okrog 50,000 članikov, katere je morala spremiti policija in se truditi na svojo moč, da niso razkačeni prebivalci pomandrali monarhistov. Par tisoč monarhistov je prišlo s parnikom, ali izkrcati se niso mogli, kajti množica na pomolu je obmetala parnik s kamenjem, crknjenimi mačkami in nesnago druge vrste. Bivši kronprinc Viljem in trije njegovi strici so gledali polomijo.

Bogat tat aretiran.

Chicago. — Henry Funk, bivši alderman v Homewoodu, je bil v nedeljo aretiran, ko je ukradel v lekarni Jacob Sacha iz rezista 61 centov. Aretacija je izvršil policaj Edward Clark. Lekarna se nahaja v poslopju, katerega je Funk pred par dnevi prodal za \$95,000. Njegovo ostalo premoženje se ceni na četrtilijona dolarjev.

Samomor na robu pečine vodopada.

Niagara Falls, N. Y. — Vileta Vaud, se je v nedeljo ustrlel v senca, ko je stal na robu pečine vodopada Niagara, in padel z višine 160 čevljev v globočino. — Vaud je prišel pred dvema letoma s Švice v Kanado.

Bivši državni pravdnik zapleten v poštno tatvino

V njegovi kleti so uničili poštno vrečo.

Chicago, Ill. — Takozvana boljša ali višja družba je precej gnala. Danes primejo milijonarja in oljnega magnata zaradi o-sleparjenja vlade za oljna zemljišča, a preden je ta škandal pozabljen, je tukaj že drugi, ki pokazuje, kako gnala in trhla je sedanja človeška družba, ki slovi na sistemu kapitalistične blagovne produkcije in distribucije.

Vlada ima dokaze, da je Charles S. Wharton, odvetnik v Beverly Hillsu, Ill., v zvezi s poštno tatvino v Evergreen Parku, pri kateri so tatovi donesli \$133,000. Wharton je bil svoječasno pomožni javni tožitelj javnega tožitelja Robert E. Crowa. Bil je tudi še kongresnik. Izvoljen je bil kot republikanec leta 1904.

Poštni inspektorji so slišali neki telefonski pogovor med Whartonom in Charles "Limpy" Cleaverjem, ki je bil menda vodja tatinske tolpe. Poštni inspektorji dalje sklepajo, da so tatovi okradli pošto in ukradeni denar naložili na avto in plen odpeljali k Whartonu v Beverly Hillsu. Ob času, ko so tatovi pripeljali plen k Whartonu, ni bilo Whartona doma z njegovo družino. Nato so se tatovi okrepčali s piščeto in živili, ki jih je Wharton pustil za svoje goste, ki jih je pričakoval v svoji odstanosti.

Poštni inspektorji bodo dalje dokazali, da so bile poštno vrečo sežgane v kleti pri Whartonu. Ključavnice poštnih vreč so našli v pepelu na stavbišču poleg Whartonovega bungalova.

Poštni inspektorji so prepričani, da je Wharton zapleten v poštno tatvino.

Boljševiška sekira pade na nesposobnost

Proklamacija centralnega izvrševalnega odbora proti birokratični mašini v stranki.

Moskva, 4. jun. — Centralni izvrševalni odbor je sročil razposlal po vsej Rusiji proklamacijo, s katero poziva delavce in kmete v boj proti birokratični mašini v komunistični stranki. Odbor je poudaril veliko važnost in potrebo samokritike in neusmiljenega pobiranja ne le sovražnikov proletarske vlade — kot so sabotažni inženirji, bogati kmetje in buržuji — temveč tudi lenih in nesposobnih komunističnih elementov.

Proklamacija se glasi, da mora biti v stranki prava demokracija, ne pa samo na papirju. Vse lenuharje, korumpirane, neznačice in nesposobne je treba javno razkrižati in iztrebiti iz odgovornih služb, kjer delajo samo škodo delavstvu in sovjetskemu režimu. Delavcem je dano novo geslo:

"Ven z lenobo iz stranke! Vsa luč na dekadenco in komunalne boleznili! Iztrgajmo s koreninami vso nezmožnost, dokler ni prepozno, da si zavarujemo normalno rekonstrukcijo Sovjetske unije!"

Centralni odbor toži, da je birokracija danes največja nesreča za Rusijo. V uradih kar mgoli nesposobnežev, ki so samo gumijevi pečatniki, ne razumejo pa nič. Te je treba odpraviti in prav tako lenuharje in kriminalne žanikrneže ne glede na to, kako visoko stoje v komunističnih krogih.

Proklamacija se nadalje glasi, da mora mlada generacija imeti več svobode in vpogleda v komunalne procese, da more čim prej nadomestiti stare nesposobneže. V ta namen so potrebne drastične spremembe v upravi stranke, upravnih organih in administraciji delavskih organizacij.

ČUDNA PREISKAVA O RAZSTREBI V MATHERJU

Preiskovalci že niso objavili, kaj je preiskava dognala.

Pittsburgh, Pa. — Uradniki državnega rudniškega biroja, ki preiskujejo vzroke o eksplozijah v premogovnikih, še niso objavili faktov o nezgodi, ki jih je dognala prelaska neozgode dne 19. maja v premogovniku Mather. Dne 28. maja so delali preizkušnje s plinom v premogovniku akoraj eno uro. Poiskovalci so bili napravljeni v onem delu premogovnika, o katerem trdijo, da je bil tedaj pred nezgodo potresen s skalnatim prahom.

Ravnatoko niso bili objavljene fakti glede ventilacije in rudniške opreme.

Rešilci so prinesli iz premogovnika še osem trupel, tako da se pozitivno ve, da je mrtvih 182 rudarjev. Sodi pa se, da je bilo ubitih 197 rudarjev.

Rudarji v Matherju trdijo, da je eksplozijo povzročil treskajoči plin in če bi kompanija vpoštevale vse varnostne predpise, da bi se dala eksplozija preprečiti.

Ako bi preiskovalni odbor uradno izrekel, kaj je povzročilo eksplozijo, noče povedati noben član tega odbora. Razume se, da ta molčečnost preiskovalnega odbora ne učinkuje pomirjajoče na rudarje in rudarji se zelo britko izražajo o tem odboru.

Pogosto se slišijo besede: Zakaj pa mislo preiskovalni odbor premogovnika, preden so šli v premogovnik rudarji, da najdejo tam svojo smrt?

V neunijskem premogovniku so rudarji brez vsake zaščite, ker nimajo svoje organizacije, da jih podpre, ako se potegnejo za varnost svojega življenja v premogovnikih. V neunijskem premogovniku dela kompanija, kar hoče. Ako posamezni rudar godrnja, da ni zadovoljen z varnostnimi napravami in da je preveč plina v premogovniku, mu kompanija reče, da gre lahko s trebuchom za kruhom in si poišče delo drugje.

Ta strašna nesreča pokazuje, kolike važnosti je rudarska organizacija za rudarje. Organizirani rudarji so moč, s katero si izboljšajo delavne razmere, zaščitijo in skrbijo za varnost svojega življenja in zdravih udov.

Svet Lige narodov spet zboruje.

Zeneva, 4. jun. — Svet Lige narodov je danes otvoril svojo petdeseto sejo. Dveh spektakularnih osebnosti: francoskega zunanjega ministra Brianda in nemškega zunanjega ministra Stresemanna ne bo, ker sta oba bolna. Na dnevnem redu so razni spori: ogrska monarhistska afera glede strojnici itd. Svet se mora baviti tudi s kitajskim apelom glede japonskega incidenta v Tsinanu.

Novi letalski rekordi v Italiji.

Rim, 4. jun. — Italijanski letalci so v soboto izvajali nov rekord, ko sta kapitan Ferrarin in major Prete krožila v zraku 58 ur in 37 minut. Odzvela sta rekord Američanu Haldemanu, ki je bil v zraku 53 ur in 36 minut. Obenem sta dobila rekord daljine, kajti njuno kroženje je nalikovalo poletu distance 7500 kilometrov (4657 milj).

Otroka umorila s plinom.

Chicago. — Emily Kilian se je v nedeljo zvečer s svojo enoletno hčerko zaprla v svojo sobo, 2315 W. 47th St., in odprla plin. Sočasno, kateri so zaduhali plinski smrad, so vdrl v njeno sobo in našli njo in otroka ležati na tleh. Otrok je bil še mrtev, nezvestno mater pa so odpeljali v Bridewell bolnico.

Okupacija Pekinga gre mirno in počasi

Zmagovite južnokitajske armade zasledajo starodavno glavno mesto. Vojsna se zdaj pomakne v Mandžurijo.

Mukden, Mandžurija, 4. jun. — Maršal Cangaolin, padli diktator v Pekingu, je dosel danes jutraj v Mukden, glavno mesto Mandžurije. Njegov vlak, v katerem se je vozil s svojimi generali in prijatelji iz Pekinga, je bil včeraj resnično napaden s bombami blizu Laotaksoja. Bomba, ki je letela na tiru, je demolarila tri vozove in nekaj moških vojakov straže je bilo ubitih in mnogo ranjenih. Poročilo, da je bil diktator težko ranjen na glavi, še zdaj ni potrjeno, res pa je, da sta zelo ranjena njegov bivši poljedelski minister in njegov japonski vojni svetovalec. Nacionalisti so obdolžili bombnega napada.

Sangaj, 4. jun. — Okupacija Pekinga po kuomintangskih žetah je zdaj v teku. Prve čete, ki pridejo še danes v staro kitajsko prestolico, so one generala Jen Hsišana iz province Šansi. Jen prevzame kontrola nad mestom, ki je zdaj v rokah blaginjskega odbora, kateremu je Cangaolin izročil mesto, predno je pobegnil. Okupacija se izvrši mirno in počasi. Kajlevo čete, ki prodirajo od juga, počakajo, da se Mandžurci izvežejo do zadnjega kosa iz province Čihli.

Središče notranje kitajske vojne se zdaj premakne v Mandžurijo. Diktator Cangaolin bo imel opraviti ne le z nacionalisti, ki bodo uveljavili svoj režim po vsej Kitajski, temveč tudi z domačimi mandžurskimi militaristi, ki nečesto priznajo njegovo nadvlado. Kakor poročajo iz Harbina, je tamkaj general Vu Cunga mobiliziral 60,000 moških proti Cangaolinu, ki ga smatra za hlapca Japonce. Domačini, ki sovražijo Japonce, zahtevajo, da se Cangaolin odpove vsaki oblasti in odide na Japonsko kamor spada. Edino to reši Mandžurijo civilne vojne.

Tientsin, 4. jun. — Li Juan-hung, bivši predsednik kitajske republike, je včeraj tukaj umrl. Li je bil dvakrat predsednik, prvič v letih 1916-17 in drugič 1922-23.

KOMPAJUNSKA UNIJA JE LE UGRIZNILA PODJETNIKA.

Oljni delavci so po šestidnevni stavki prodrli s petimi zahtevami izmed sedmih.

New York, N. Y. — Zgodilo se je nekaj, kar ni nihče pričakoval in zdi se, da zdaj podjetniki sebe vprašujejo, kaj je s kompanijskimi unijami, medtem ko se jeze nad svetom oljnih delavcev pri Standard Oil kompaniji, ki je vodil stavko teh delavcev.

Vsi oljni delavci so zastavljali domalega, ko so bili odslavljeni delavci v protistavku pravil, ki jih je vpostavil svet kompanijske unije. Zastavljalo je 2,200 delavcev.

Stavka je trajala šest dni in nato so se vrnil delavci na delo. Vpostavili so sedem zahtev, a priznali jih je bilo pet. Vrnili so se na delo z obljubo, da ne bo nihče doslovljen zaradi stavke. Dvanajst delavcev od delavskega sveta, je bilo voditeljev stavke. Delavci, ki so se vrnili na delo, so sklenili, da bodo plačali en cent na dan v svojo blagajno, ako se še kdaj pri-godi enak slučaj.

Sneg v Avstriji.

Dunaj, 4. jun. — V soboto in včeraj je bil po vsej Avstriji tak mraz, kakršnega ne pomni zgodovina. V mnogih krajih je snežilo. — Mrzlo vreme prevladuje po vsej srednji in severni Evropi. V mnogih krajih je spomladna setev popolnoma uničena.

POTEZE STARE GARDE V INTERESU REAKCIJE

Imela bi rada Coolidge kot predsedniškega kandidata.

Chicago, Ill. — Vedno bolj jasno postaja, da bi stara garda in Wall Street rada imela Coolidge za predsedniškega kandidata, govorje v političnih krogih. To pokazuje dejstvo, da pojde predsednik Coolidge na počitnice v Wisconsin, kjer je opozicija proti stari gardi in Coolidgevi politiki med farmarji največja.

Politikarji vidijo v ogledju teh počitnic političen namen. Stara garda upa, da se Coolidge sprizajni s farmarskimi voditelji ako preživi nekaj tednov med njimi. Obenem pa bo to poteza proti Hooverju, češ, ako republikanska stranka imenuje Hooverja predsedniškim kandidatom, bodo farmarji revoltirali proti repub. stranki. To je samo prazno besedičenje. Wall Street je za Coolidge in Smitha v prvi vrsti, potem šele pridejo pri njem v poštev drugi kandidati obeh starih strank, ker meni, da bo velika denarna močnija kapitalističnega industrializma še najbolj mehko letala, ako bo eden izmed teh dveh izvoljen predsednikom.

Kako se naj na Coolidge sprizajni s farmarji? To je uganka, ki je še ni rešil noben podpornik Coolidgea. Ali naj farmarji pozdravljajo Coolidge kot svojega rešitelja, ker je veterinar McNarry-Haugenovo predlogo za odpravo farmarjev, proti kateri se niso upali glasovati celo nekateri pripadniki in oboževalci stare garde v republikanski stranki? Ali je postal priljubljen med farmarji zaradi tega, ker je veterinar druge predloge, ki so bile večalimani koristne delavstvu ljudstvu, ni pa veterinar nene, ki so koristile veliki denarni močniji?

Coolidgeve besede, ki jih je nekoč izgovoril glede svoje kandidature so zdaj popolnoma razumljive in pomenijo, kakor bo odločil Wall Street, tako pa bo. Ako Wall Street poroča, da naj bom kandidat, pa bom, ako reče, da naj ne bom, pa ne bom.

Otroka našel po devetih letih lukanja.

Chicago. — Pred devetimi leti je vstopil dr. W. Williams v ameriško armado. Po enoletni službi je bil odpuščen iz armade in se je povrnil na svoj dom, kjer je našel poziv, da naj pride na sodnijo glede tožbe za razpoko, katero je vložila njegova žena.

Zena je na sodniji dobila tožbo za razpoko in njej je bila tudi izročena v varstvo njuna štiri-letna hčerka. Po razpoki je Williamsova žena s hčerko izginila in Williams jo ni mogel najti nikjer, dasiravno je prepotoval skoro vsa mesta v Združenih državah in Kanadi in zapravljal na ta način tisoče dolarjev. Končno je vendar našel svojo hčerko in njeno mater pod imenom Betty Wilson v Oneontu, N. Y. Ampak tukaj je doživel Williams novo razočaranje. Njegova hčerka, katero je njena mati vsa ta dolga leta ušla, naj sovraži očeta, ni hotela ničesar slišati o njem. Williams se je nato zatekel na sodišče, ki je ukrenilo, da je bila deklica izročena v tehnično varstvo šerifa, njeni materi pa preprečilo ponoven beg.

'Italia' na Francoskezi zemlji?

Moskva, 4. jun. — Neki amater v Voznesensku poroča, da je na svoj radioprejemnik slišal klic Italia Nobile 8 O 8 Francoske. Sovjetska avijatična komisija skuša zdaj verificirati to vest.

Jugoslovanske množice še vedno demonstrirajo

Vlada ne more pomiriti Dalmatincev in nacionalističnih elementov.

Dunaj, 4. jun. — Jugoslovanska vlada ima velike težave s pomirjenjem nacionalističnih množic, ki protestirajo proti nettunskemu paktu s Italijo, katerega hoče vlada poslati spravit v veljavo. Opozicija proti paktu izjavlja, da so strahopetni ministri v Belgradu kapitulirali pred Mussolinijem. Bestialni nastop policije, ki je ubila in ranila večje število demonstrantov, je izrazil povsod veliko ogorčenje; slab vtis je naredilo tudi zatiranje časopisov, ki so protestirali.

Mnenje opozicije je, da se je vlada podala Italiji na pritisk Francije in pa londonskih bankirjev, na katere se je Jugoslavija obrnila za novo posojilo.

V Belgradu, Zagrebu in večjih dalmatinskih mestih je v modi obsedno stanje. Vsi javni shodi so prepovedani. Belgrad je še vedno vojaški tabor. Policije straže stoje povsod in v glavnih ulicah se ne smejo shirati večje skupine prebivalcev. Dijaki se ne smejo pokazati zunaj svojih stanovanj.

V soboto je bilo večje zborovanje dijakov v Ljubljani in govornik je dejal, da Jugoslavija še ni italijanska kolonija, da bi mogel Mussolini ukanovati ratifikacijo pogodbe in diktirati vladi v Belgradu, kako mora postopati s svojimi državljani, ki niso zadovoljni s pogodbo. Po shodu so bili izgređi pred italijansko parobrodno pisarno, toda šandarji so razpeli množico in saprli ulico, kjer sta pisarna in konzulat.

Dijaki v Inomestu na Tirolskem so včeraj na svojem shodu sprejeli resolucijo, ki se glasi, da "tirolski Nemci in Jugoslovani morajo nastopiti solidarno in ne smejo čakati na diplomate, temveč morajo iti takoj v boj za svoje brate v Italiji ter postaviti zid proti fašistovskemu imperializmu."

Katoliška diktatura na Litvanem

Kovno, 4. jun. — Diktatura v Litvaniji, katero si delita predsednik Anton Smetona in premier Waldemaras, je stopila v novo fazo. Smetona je sredi junija proklamiral novo ustavo, na temelju katere je predsednik stalni diktator. Vlada je samo njemu odgovorna in ne več parlamentu. Waldemaras je rekel včeraj v intervjuju, da volitve ne bodo vršile takrat, kadar bo vlada zagotovljena, da dobi večino. Dalje je rekel, da katoliška cerkev — ki je v Litvaniji tako močna kakor na Irskem — podpira vlado na celi črti. Vlada je v dobrih odnosih s papežem in se lahko zanese na njegovo pomoč.

Morilka svojega delodajalca pred sodiščem.

St. Joseph, Mich. — Sodnijska obravnava proti Margueriti Bumbaugh, ki je obtožena, da je umorila svojega delodajalca Walter J. Cooka, znanega tovarnarja iz Nilesa, je pričela v ponedeljek.

Zagovorniki Bumbaughove bodo trdili na sodišču, da je bil umor storjen v napadu hipne blaznosti, ker je Cook prelomil obljubo, da jo poroči, čeprav je obstajalo med njima ljubavno razmerje med deset let.

Morilka, ki že sedi v ječi nad dva meseca, ne kaže nikakega kesanja radi svojega dejanja. "Umorila sem ga," je izjavila, "ker mi je vedno obljuboval, da me poroči in me potem, ko se me, je naveličal, zapodil ter mi zagrozil, da me umori, če bi ga še kdaj nadlegovala."

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za iznositev \$6.00.

Naslov za vps, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawdale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v oklepaju n. pr. (May 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravemu, da se vam ne utavi list.

RUDARSKA STAVKA V DRŽAVAH PENNSYLVANIA IN OHIO.

Zaključek gl. odbora. Delitev podpore stavkujočim in razni nepotrebnosti pri delitvi podpore stavkujočim članom S. N. P. J.

V začetku meseca februarja je Nace Zlemberger poročal v "Prosveti" štev. 31 in "Proletarcu," koliko je prejel denarja v podporo rudarjem. Bilo je vsega skupaj \$925.50 za mesec januar.

Ko je oberkomanda provokatorskega trusta za zbežanje jugoslovanskih stavkujočih rudarjev to videla, je pričela zopet hujskati in pritiskati, da se mora štrniti zmešati. Posebno je ta oberkomanda pritiskala na člane S. N. P. J. hrvatske narodnosti. Ta pritisk je imel majhen uspeh za vprizoritev zmešnjave in nezadovoljnosti. Nace Zlemberger je dobival prošnje za podporo po pošti, obenem jih je pa dobival tudi gl. predsednik Vincent Cainkar, ki je na to zopet Nace Zlembergerju poslal ček za šest sto dolarjev. Obenem je prejel Nace Zlemberger tudi pismo, da naj gre po naselbinah in razdeli vse. Krik in vpitje oberkomande provokatorskega trusta za jugoslovanski oddelek je bil tako velik, da so ga slišali celo bratje in sestre v Clevelandu, ki so odgovorili primerno v "Prosveti," ko jim ta krik prišel presedati.

Ko je Nace Zlemberger delil podporo po naselbinah in pomagal bratu Snuju v Bridgeportu prekladati dopolnilno blago stavkarjem v pomoč, ga zavijati in pošiljati v druge naselbine, je bilo zelo hladno, se je Nace Zlemberger prehladil. Kajti Nace Zlemberger je tudi človek in podvržen boleznim, kot vsak drugi človek. Prehlad je bil tako hud, da se ni upal iti nikamor in je ostal doma. V tej stiski in slabem stanju se je Nace Zlemberger odločil, da vrne ček za šest sto dolarjev zopet gl. predsedniku Vincentu Cainkarju, ker ne more iz hiše zaradi bolezni. Ravno ob tem času je pa gl. predsednik Vincent Cainkar razposlal vprašalne pole in odgovor na te pole bi bil še veliko boljši, kot je bil, ker bi bil Nace Zlemberger razdelil okoli sedem sto dolarjev, ki jih je nekako imel s čekom za šest sto dolarjev, med potrebne stavkarje.

Takrat je dala oberkomanda provokatorskega trusta za jugoslovanski oddelek najbrž ukaz, zdaj je ugodna prilika, torej udarite. Orožje oberkomande provokatorskega trusta — lista "Radnik" in "Delavec" — sta bila polna blata, ki so ga metali na Nace Zlembergerja in gl. predsednika Vincenta Cainkarja. Sklicana je bila konferenca, obtoževali so Nace Zlembergerja kot nepoštenjaka, udrihali po gl. odboru S. N. P. J., predsedniku in jih zmerjali s socialpatriotizem in birokrati. Ampak dokazati niso mogli nobene nepoštenosti nikomur, ker nihče ni izvršil nobenega nepoštenega čina. Oberkomanda je imela celo volune, ki so paz

Vesti iz Jugoslavije

SLOVENSKE TURISTIČNE ORGANIZACIJE.

Občni zbor slovenskega planinskega društva.

(Izvirno.)

Ljubljana, 11. maja.

Danes dne 11. maja se je vršil v Ljubljani letni občni zbor SPD — to je slovenskega planinskega društva. — Turistika je med Slovenci jako razvita, kajti Slovenci — Gorenjci so navdušeni za planine. Tudi se opaža, da se mesto alkoholizma — razvija turizem, kar je veliko boljše za zdravje in za denarno močnjost.

Občni zbor je otvoril dolgoletni predsednik SPD dr. Franc Tominec. Izrazil je, da se po družni slovenskega planinskega društva po vseh krajih stale stalno v zvezi z osrednjim društvom SPD in da so tudi turisti tujcem kakor domačim izkazale vedno in če je bilo mogoče svoj občečloveški — humanitarni značaj.

Tajniško poročilo je podal dr. Stanko Tominec. Društvo je imelo 66 ustanovnih članov in okoli 4000 rednih članov. Planinski vestnik kot glasilo SPD je imel okoli dvatisoč redno plačujočih naročnikov. Društvo je dalo popraviti dom na Kravcu, Malnarjevo kočjo na Črni prsti ter obe kočji na Golici. Kočo v Kamniški Bistrici so popravili, ker ni ustrezala namenom in je bila za obilen obisk premajhna. Zato so jo povečali in razširili in ji dali priliko, da nudi vso udobnost izletnikom, planincem in prijateljem slovenskih planin.

Finančno poročilo SPD je podal Rudolf Rozman. Iz tega poročila je razvidno, da je bil razvoj SPD v teku zadnjih let neverjetno naprejal. Iz tega tudi nujno sledi, da se turizem v Sloveniji širi in da ima prebivalstvo brezdomno veliko — razumevanja za lepoto nature, zlasti pa lepoto Gorenjske in gorenjskih hribov, kupen denarni promet je znašal lanskega leta — 18 milijonov 718.500 dinarjev. Napram prometu iz leta 1926 se je zvišal skoro za dva milijona!

Nato se je podrobno debatiralo tudi o novem proračunu, iz katerega je razvidno, da se bodo dale precejšnje vsote za turizem v Sloveniji. — Nato je občni zbor izvolil gg. Dr. I. C. Oblaka, Janko Mlakarja in sodruška Henrika Tuma za častne člane SPD, ker so društvu bodisi z raziskavanji, bodisi z nesebičnim delovanjem v prid društvu, storili neveljavne zasluge za slovenski turizem.

Občni zbor si je nadel za nalogo, da bo gledal, da se čimprej izboljša stanje v podružnicah slovenskega planinskega društva, pa to glede hrane, glede prenočišč, postrežbe in slično. Treba bo tudi ustanoviti nekaj novih podružnic, nekaj novih koč. Napraviti bo tudi treba nekaj novih poti na vrhove v Julijskih Alpah in v Kamniških planinah. Občni zbor je odobril in naložil osrednjemu odboru, da svoje načrte realizira. Gledati pa seveda mora, da ne bo prekoračil odobrenega proračuna.

Slovensko planinsko društvo ima lepe zasluge za slovenski narod. Le škoda je, da naši sodru

M. Darilar:

GOSPODJE DURANDI

Jan Fardot je bil pisatelj. Hišnica, brivec in branjevec so vedeli o njem, da piše. Tudi njegov krojač, kateremu ni nikoli omenil, je prišel slednjič na to.

Jan Fardot je sklenil prirediti predavanje, da postane popularnejši. Tema je bila srečno izbrana: "O vplivu grške zgodovine na našo moralo." — Pariz kot ustanovitelj prvega gospodinjstva v Troiji.

Nato je prišel Fardot k meni in mi dejal:

— Stori mi uslugo, prijatelj. Najel sem malo gledališko dvorano, kjer bom predaval petkrat v štirinajstih dneh. Ti boš sprejemal občinstvo. Dohodke si razdeliva.

Pristal sem.

Ce sem odkritoarčen, moram priznati, da je doseglo prvo predavanje mojega prijatelja znaten uspeh. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Zadnje dni sva oba prepisovala naslove iz najnižih beležnic na velike kuverte, v katere sva položila vabila k predavanju. Skoro vsi povabljeni so se odzvali.

Drugo predavanje že ni bilo tako slajno obiskano. Da pomnim število poslušalcev, sem sedel tudi jaz med nje. Bilo je nas recni in piši osem.

Hitro sem odvedel enega poslušalca v ložo, sam sem pa se

del v parterju. Tako je bilo povsod nekaj občinstva. Po predavanju sem smatral za potrebno zahvaliti se nekemu starejšemu gospodu, ki je kupil vstupnico.

Vendar pa Fardot ni obupal. Sklenil je nadaljevati s predavanji tudi ob tako pičli udeležbi. Zvečer sva znova skrbno prečitala vse naslove v beležnicah. Tri ure sva iskala zaman. Slednjič se je nama posrečilo najti naslove dveh prijateljev, katerima sva pozabila poslati vabila. Tudi če bi rezervirala enemu deset sedežev, bi ne bilo zasedenih več nego dvajset. Obupen položaj je poslabšal še Fardot s tem, da se je spomnil, da je en prijatelj nedavno umrl, drugi je bil pa pred dobrim mesecem obsojen na leto dni ječe.

Treba je bilo na vsak način najti poslušalce. Predlagal sem prijatelju, naj povabi kolektivno vse magistratno uradništvo, kar je pa prijatelj odklonil, češ da bi raje predaval v parlamentu, nego pred takim avditorijem. Minilo je nekaj mučnih trenutkov. Naenkrat je pograbil Fardot klobuk in odšel iz stanovanja. Kmalu se je vrnil ter prinesel adresar in 250 kuvert.

— Vidiš? — je dejal ves blažen in pokazal na adresar. Nato je sedel in začel listati po njem. Pri priliki Durand se je ustavil, rekoč: Teh je največ. Skoraj vsak drugi Parizan je Durand. Piši! Adam Durand, ulica

de Rivoli 43... Adolf Durand, ulica Bonaparte 56... Arnold Durand, ulica des Archives 51... August Durand, ulica Sulpicia 39... Pierre Durand, boulevard Montmartre 103...

— Kaj ti je? — sem ga vprašal začudeno, kajti njegov namen mi ni bil jasen.

— Kar piši in ne vprašuj, — je zagodrnjal Fardot. — Marcel Durand, Place de la Concorde 106...

— Toda, — sem se osmelil, — saj vabiš same gospode Durande.

— Seveda, tako je, — je odgovoril Fardot. — Vrag me vzemi, če ne bom imel polne dvorane. V adresarju je teh Durandov nad 300.

Cez dva dni, točno ob pol štiri, sem stal pri vhodu in sprejemal vse Durande iz celega Pariza. In čudno! Vsi so se pisali enako, a vendar si niso bili podobni. Med njimi so bili veliki in majhni, debeli in suhi, črnolasi, plešasti in plavalasi Durandi. In vsi naj bodo potomci enega Duranda! Pri tej misli sem nehote občudoval praprade vseh teh Durandov. A Durandov je prihajalo vedno več.

Ko mi je neki elegantni gospod izročil vstupnico, sem mu zašepetal na uho:

— Vi ste gospod Durand, je-li?

Nakar je on privzdignil klobuk in odšel na svoje mesto. Najbrž si je mislil: "Očividno sem storil temu človeku kako u-

slugo, da se me tako hvaležno spominja."

Jaz sem bil pa vesel, da sem se tako lahko seznanil z boljimi gospodom.

Skoda, da me je kmalu spravila v zadrego neprijetna zadeva, katere s prijateljem sploh nisva upoštevala.

Prišel je nov poslušalec in mi dejal:

— Šel sem naprej, moja žena pride za menoj. Bodite tako prijazni in povejte ji, kje me išče. Pišem se Durand.

Gospod je odšel na svoje mesto in me pustil v nepopisni zadregi. Skušal sem si vtisniti njegove poteze v spomin. Bil je velik, suh, svetlih las. Komaj sem si ga v mislih za silo naslikal, me je že čakal drugi. Podal mi je vstupnico, rekoč:

— Prijatelj me je prosil, naj grem naprej in mu rezerviram sedež. Bodite tako prijazni in zabeležite si moje ime, da boste vedeli, ko me bo iskal. Pišem se Durand.

Se pet ali šest Durandov me je prosilo, naj si zabeležim njihova imena. Vseh obrazov si seveda nisem mogel zapomniti in tako sem sklenil prepustiti to kočljivo zadevo božji previdnosti.

Ko je pa nekdo stopil k meni in mi dejal: "Gospod Durand je vam rekel, da pridem pozneje, ko..." nisem čakal, da konča, marveč sem mu dejal brez pomisleka: — Izvolite v dvorano, gospod Durand sedi tam-le pri vhodu v smeri proti ložam desno od levega sedeža...

Ob tri četrti na štiri, ko je hotel Jean Fardot stopiti na oder, sem se naglo ozrl po dvorani. Bila je polna do zadnjega kotička. Povsod so sedeli Durandi. Fardotu se je vrnilo zaupanje v samega sebe. Bil je miren in zadovoljno se je oziral po dvorani. Poslušalcev sicer ni poznal osebno, pač pa po imenu. In to tudi ni kar tako.

Ostal sem pri vhodu v dvorano. Predavanje se je pričelo dobro. Fardot je napravil na poslušalce najboljši vtis s predavanjem o "Parisu", ustanovitelj prvega domačega ognjišča v Troiji.

Naenkrat je planil nekdo v dvorano.

— To je dobro znamenje, sem pomislil. — Mož hiti, da bi ne zamudil predavanja. Toda gospod je ves upehan zajecjal:

— Povejte, prosim, kje sedi gospod Durand. Samo hitro, hitro, zadeva je nujna.

Zamahnil sem z roko proti dvorani, rekoč:

— Tamle sede Durandi.

Neznanec je planil v dvorano in preletel z očmi lože, balkon in parter. In ko je zagledal v prvi parterni vrsti nekega debelušnega gospoda, mu je začel mahati z roko. Dotični gospod se pa ni zmenil zanj, ker je pazljivo sledil predavanju.

Približal sem se torej zamudniku mu zašepetal na uho: —

— Kar pojdite k njemu, tam je še en prazen sedež.

Toda on me očividno ni poslušal, kajti komaj sem izgovoril te besede, je nastavljal roke na usta in zakričal na vse grlo:

— Halo! Gospod Durand, pri vas gori!

Kakor na povelje, so planili vsi poslušalci pokonci. V dvorani je zavladala splošna panika. Nastalo je prerivanje in podiranje stolov, ki pa ni trajalo dolgo. Kmalu je zavladala grobna tišina. Lože, balkon, parter, vse je bilo prazno.

Samo na odru je ostal onesveščen ubogi Fardot.

Tajnost.

"Ali držita Dana in Zvonko svojo zaroko še vedno tajno?" "Da seveda, saj tako trdita vsem."

Solska naloga: Zgodovina o Krizarijih.

Krizariji so prinesli dvojce zlo, ki sta še mnogo stoletij trpinčili človeštvo: azijsko kugo in — nastavek.

Kaj je vljudnost?

Sinko: "Oče, kaj je to 'vljudnost'?"

Oče: "To je umetnost, da drugim ljudem ne pokažemo, kaj o njih mislimo!"

Milan Pugelj:

UBOGA DEKLICA

Gostje, trije gimnazijaki profesorji, jemljejo ravnokar slovo. Val so že v suknjah ter drže klobuke in rokavice v rokah. Gospod ravnatelj, suh, kocinast in siten starec, gleda s svojimi kratkovidnimi očmi zdaj tega zdaj onega prav v nos, sega v roke in si pomaga z latinskimi in grškimi citati. Hčerke, tri po številu, v starosti od osemnajstih do šestindvajsetih let, se vrte med starši in gosti kakor bi plesale. Še ta se nekaj domiali, pa še ona, pa še ona. Vidi se, da bi rade slovo čim bolj zavlekle.

Zdaj so že vsi skupaj v predsobi in dekla stoji tik vrat, da jih pravočasno odpre. Rokujejo se še enkrat.

— Gospodje, še nekaj vam moramo pokazati.

Najmlajša hčerka teče v hišo in se vrne z majhnim, belim piščkom v dlaneh.

— To je naš najnovejši prirastek.

— Naš cartelček!

Gospodje ga po vrsti pobožajo. Gospod ravnatelj se smehlja in drži za levi konec očal, zajetna gospa ravnateljica graja hčerke, ker so prerazposajene, a dekla stoji tik vrat kakor kip in se gleda v zrcalu, ki visi pred njo na steni.

— Ta še ne grize.

— Toda z očmi še kaže svojo prebrisanoost.

— Prorokujem mu slajno pasjo bodočnost. On bo zvest, vdan, pasje ponižen, svoje gospodarice tudi tedaj ne zapusti, če mu da brci.

— Torej še enkrat: hvala za gostoljubje. Lahko noč.

Zdaj se dekla zgane, ključ zapoje in vrata se odpro.

Zunaj je lepa jesenska noč. Vetrja je toliko, da ga komaj čutiš. Jasno je, mesec plove po visokem nebu, ki je ves v zvezdah. Po drevedu tajno šušti. List, ki ga odnese rahli dih jeseni, zariše po belem pesku črno senco, ki leti kakor metulj in se skriva za deblo.

— Kam pa zdaj?

Zdaj pa z menoj!

Najmlajši, še suplent, Rude Kovač po imenu, prične nalahko peti. Prijetno mu je, prostodušno, svobodno. Čuti tako, kakor bi ne imel telesa. On in ta lepa noč bi bila eno bitje.

Tisti, ki vabi s seboj, je čokat, starejši, štiridesetletnik. Kadi cigarete in prižiga drugo na drugi. V obraz je gladke obrti, podoben igralcu. Zgornjo ustnico ima veliko in široko.

Na njegovi levi gre gimnazijaki učitelj Bogomir Pravnik. Prestopa kakor bi nalahko poskakoval. Ni velik in ne majhen. Obe roki križa na hrbtu pod suknjo. Pod nosom nosi temne brčice, prav kratke in poznatne. Lice malo zateguje, kakor bi bil izredno flegmatičen. Toda hoja izdaja njegovo podjetnost.

Štiridesetletnik, profesor, Gorjač, stanuje pri svojem bogatem bratu, trgovcu z vinom in šeganjem, v očetovi hiši, ki stoji zunaj mesta. Pot je malo dolga, toda ker je večer lep, ni zoprna.

V okolici mesta srečajo tri dame. Ustavijo se takoj, enako ženske.

— Je lepa noč, kaj?

— Kakor me.

— Tudi mi smo val trije pravi krasotci.

— Da, vidimo.

— Prosimo.

— Prosimo.

— Vi, najmlajši gospod, niste napačni.

— In jaz, najstarejši?

— Iz vašega lica govori ustaljenost, ki pristojno zreli možiki dobi.

— Kaj pa ti, fantek, s tvojimi malimi brčicami?

To reče tista izmed dam, ki je najbolj stasita, a v taki nemščini, da jo je komaj mogoče razumeti.

— Odkod si pa, dekle, ti doma?

Ona ne razume.

Bogomir Pravnik vpraša zato nemško.

Tudi ne razume.

— Madžarka je, pravi sosed. Toda meni se zdi, da ima dar za jezikoslovje.

— Kot nalašč.

— Kako ti je pa ime?

— Kamila.

— Vidite, to že razume.

— Gospodje, povabite nas.

— Le z nami, zaključ Gorjač in jo mahne krepko naprej.

Pred dolgo visoko hišo zunaj mesta se ustavi. Gorjač odpre vrtna vrata in jih pelje za seboj. Postavi jih pod tepko, ki raste za hišo, in jim veli, naj mirno čakajo. Oditve v hišo in se dolgo ne vrne.

— Fantek, ne smeš tako stiskati mojih prstov, ker sem zelo nežna punčka, se oglasi spet Madžarka v strašni nemščini.

— Če si je mesec, mi je vselej tako milo. Mislim si: pogled, umrješ in boš tako bela kakor mesečina.

Suplent in drugi dve dami sede na klopi in se tiho in slastno smejejo.

— So neumne, čebrija Madžarka, se vedno hahlja. Jaz pa se tudi smejem s solzami.

V vratih, ki vodijo iz hiše na dvorišče, se pritaženo oglašajo ključ. Gorjač se prikaže s cajno v roki in prestopa tiho po stopnicah. Dvigne roko in opozarja: Passt!

Gre hrabro naprej do dolge nizke kleti in val za njim. Tam spusti vse notri in zapre vrata. In kajne vzame sveče s svečniki in prižge tri povrti. Postavi jih na dolgo vlažno mizo in odgrne cajno.

— Blagovolite sesti. Cenjene dame naj dvignejo krila, kajti za snažnost klopi ne odgovarjam. Tukaj je nekaj suhih klobas, pol hleba in otepšč sir. Z vinom postrežem takoj. Pozneje tudi s šeganjem. Drugega ne napovedujem, da ne bo ob koncu presenečenja.

Gorjač vzame svečo in gre k sodom, ki stoji veliki in zelo veliki v akoro nedogledni črti. Nalahko škrtne pipa in vino šumlja v steklenico.

— Nocoj sede med nami cenjene gošče, ki jih do te meči še nismo videli. Zavedite se ob tej priliki, da smo vsi ljudje bratje in da so one še od svojega rojstva naše sestre. Zakaj mi vsi smo bitja, ki nosimo v prsih čuteče srce, zdaj ljubeče, zdaj sovražne, zdaj trpeče strašne muke.

— Evo, tu je vino. Benjamin naj toči.

— Jaz sem Benjaminka.

— Jaz tudi.

— Jaz tudi.

— Toda točil bom jaz. Tebi prvi, ker imaš črne oči. Tebi drugi, ker imaš usta kakor med! Tebi tretji, ker dišiš kakor ajdov cvet. Na zdravje!

Vai trljjo.

— Ponovi, Benjamin.

— Zdaj pa natočim najprej tebi, ki imaš tihe in žalostne roke. Zdaj tebi, ki imaš lica kakor lepe breakve sad. Zdaj še tebi, ki imaš lase kakor črni gozd. Na zdravje!

Vai trljjo.

— Ponovi, Benjamin!

— Zdaj pa točim v slavo veselju, ki je od diha vašega človeštva. Naj nas radost prešine, naj zaspijo bolečine, fantje, fantje in dekleta, — cvetje, cvetje, mlada leta. Eka!

(Dolje prihajajo.)

Leta službe V

Model T Fordih

S par dolarji stroškov lahko prevozite še na tisoče milj v svojem starem avtomobilu

MODEL T Ford je še vedno dobra kara. Dvajset let je zavzemala prvo mesto v motorni industriji ter se je danes poslužuje več ljudi kot kateregakoli avtomobila. Več kot osem milijonov Model T Fordov je v aktivni službi po mestih, kakortudi na deželi. Dosti med njimi bi se jih lahko vozilo še dve, tri do pet let z jako malimi vzdrževalnimi stroški.

Stroški Model T delov in potrebno delo je izredno ceno valed ustanovljenega Fordovega načina.

Novi fenderji stanejo na primer od \$3.50 do \$5, dodim stane delo od \$1 do \$2.50. Z malimi stroški za material se zamore uravnati motor in nadomestiti komutator. Krtača in vibrarne igle stanejo samo \$1. Snov za zavoro se nadomesti in za silno zavoro se izenači z \$1.25 stroški za delo. \$4 do \$5 je treba plačati za obnovo prednje osi, uravnava vzmetov in vzmetnih delov ter za uravnava, ustaljenje in reditev koles.

Delo za obnovo povprečne osi stane od \$5.75 do \$7.— Izbrušenje obratov in odstranitev karbena se da napraviti za \$3 do \$4.

Skupina štirih novih pistonov stane samo \$7. Če plačate \$20 do \$25 za delo, imate lahko ves motor in transmisijo prenovljeno. Deli posebej.

Vse te cene so seveda približne, kajti stroški za potreben material so odvisni od stanja, v katerem se kara nahaja. Kljub temu je pa iz tega razvidno, s kako malimi stroški je mogoče Model T Ford popraviti, da bo sposoben za nadaljne tisoče milj.

Valedtega pojdite k bližnjemu prodajalcu Fordov in mu recite, naj vam izračuna, koliko bi stala preobnova vašega model T Forda. On vam bo vnaprej natančno povedal, koliko vas bo stalo vse delo.



FORD MOTOR COMPANY

Detroit, Michigan

Tiskarna S. N. P. J.

**SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA**

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

**VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI**

Cene zmerno, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

"S. N. P. J. PRINTERY"

2857-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA